

Regelink
Ecologie & Landschap

Vleermuisonderzoek

Voormalige Seeligkazerne, Breda

In het kader van de Wet natuurbescherming

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	Peter Twisk
In opdracht van	Gemeente Breda
Naam opdrachtgever	M. Vermeer
Rapportnummer	RA19224-01
Status rapport	Definitief
Datum oplevering rapport	20 november 2019
Aantal pagina's	19
Collegiale toets	G.M. Gerrits
Wijze van citeren	Twisk, P.T., 2019, Vleermuisonderzoek Voormalige Seeligkazerne, Breda. In het kader van de Wet natuurbescherming. Rapport RA19224-01, Regelink Ecologie & Landschap, Wageningen.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

Gerrit Zegelaarstraat 1
6709 TA Wageningen
085-7737676
info@regelink.nl
www.regelink.nl

Lid Netwerk Groene Bureaus

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Doel	4
1.3 Plangebied	4
1.4 Ingreep	5
2. Werkwijze	6
2.1 Onderzoeksinspanning en methode deel Zuid	6
2.2 Onderzoeksinspanning en methode deel Noord	7
2.3 Volledigheid inventarisatie	8
3. Resultaten	9
3.1 Gewone Dwergvleermuis	9
3.2 Ruige dwergvleermuis	9
3.3 Samenvatting resultaten	10
4. Toetsing aan de Wet natuurbescherming	11
4.1 Effectbepaling	11
4.2 Toetsing Wet natuurbescherming	11
5. Conclusies	12
6. Bronnen	13
6.1 Literatuur	13
6.2 Websites	13
6.3 Project gerelateerde bronnen	13
Bijlage 1. Waarnemingskaarten	14
Bijlage 2. Wet natuurbescherming	16

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De Gemeente Breda is voornemens om in plangebied Voormalige Seeligkazerne, Breda, de Nieuwe Mark aan te leggen. Dit betreft een nieuw deel van het riviertje de Mark dat door Breda stroomt. Ten behoeve van de ingreep zijn in 2018 een quickscan en soortgericht onderzoek uitgevoerd (Twisk, 2018). In verband met toegankelijkheid van de Seeligkazerne is daarbij geen volledig onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd. Gelet op de ingreep en mogelijk aanwezige beschermde functies voor vleermuizen was nader onderzoek nodig. Dit is in 2019 uitgevoerd en deze rapportage bevat hiervan de resultaten.

In deze rapportage worden definities gehanteerd zoals vermeld op de website van Regelink Ecologie & Landschap¹.

1.2 Doel

Met behulp van dit onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke soorten vleermuizen komen voor in het plangebied?
- Welke functies heeft het plangebied voor de aanwezige soorten vleermuizen?
- Leidt de ingreep tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming?

1.3 Plangebied

Het plangebied betreft delen van het gebied waar de Nieuwe Mark aangelegd gaat worden en valt in twee delen uiteen. Een deel ligt op het terrein van de voormalige Seelig kazerne ten noorden van de Fellenoordstraat in Breda en betreft een transformator huisje. Dit huisje heeft muren met een spouw die via open stootvoegen bereikbaar is. Het tweede deel ligt op het terrein van dezelfde kazerne ten zuiden van de Fellenoordstraat en betreft wegen met daarlangs beplanting met linden (*Tilia spec.*) en de oever van de huidige Mark met beplanting van populieren (*Populus spec.*). Zie Figuur 1. In de vermelde linden zijn enkele holten aanwezig. De betreffende populieren zijn in 2018 sterk teruggesnoeid en stonden in 2019 dicht in blad. De holten in deze bomen die in 2018 werden waargenomen waren nu geheel verborgen door bladeren en vrijwel zeker niet als verblijfplaats door vleermuizen te gebruiken.

Het noordelijke deel van de voormalige Seeligkazerne is nu in gebruik als school. Het zuidelijke deel van de Seelig kazerne is nog eigendom van defensie, bevindt zich nog grotendeels in oorspronkelijke staat maar is vrij toegankelijk. Een deel van de gebouwen op het terrein wordt als woning gebruikt, andere gebouwen worden nog voor militaire doelen gebruikt.

¹ <http://www.regelink.nl/kenniscentrum/definities-vleermuizenonderzoek/>

Figuur 1. Het plangebied (rood omlijnd) bestaat uit delen van het gebied waar de Nieuwe Mark aangelegd gaat worden. Het noordelijke deel betreft een transformatorhuisje, het zuidelijke deel betreft wegen met beplanting van linden en populieren.

1.4 Ingreep

De ingreep betreft het aanleggen van de Nieuwe Mark, een riviertje. Hiervoor dienen bomen gekapt te worden en een gebouw gesloopt te worden. Voor een uitgebreidere beschrijving van de ingreep wordt hier verwezen naar het rapport van de quickscan (Twisk, 2018).

2. Werkwijze

Op basis van de resultaten van de quickscan en vleermuisonderzoek (Twisk, 2018) kon aanwezigheid van kraam- en winterverblijfplaatsen, essentiële vliegroutes en foerageergebied van vleermuizen worden uitgesloten. De functies zomerverblijfplaats en paarverblijfplaats, in het transformatorhuisje en in bomen, konden nog niet worden uitgesloten. Het onderzoek was zodoende gericht op deze twee functies. Naast onderzoek naar zomer- en paarverblijfplaatsen werd ook gelet op aanwezigheid van foeragerende vleermuizen en op vliegroutes van passerende vleermuizen. In verband met de toegankelijkheid werden in de twee deelgebieden verschillende methoden gebruikt.

2.1 Onderzoeksinspanning en methode deel Zuid

Het onderzoek in het zuidelijke deel van het plangebied, de wegen met beplanting van linden en populieren, werd met detectors uitgevoerd. Hieronder staat meer informatie over de methode. In Tabel 1 zijn de gegevens van de veldbezoeken weergegeven. De toegepaste methoden worden hieronder nader toegelicht.

Tabel 1. Datum (in 2019), tijdstip en weersomstandigheden inventarisatie deel Zuid.

Datum	Tijdstip	Onderzochte functies	Naam medewerker	Weersomstandigheden
11 juni	03:00-- 5:15	vliegroute, foerageergebied, zomerverblijfplaats.	P. Twisk	13°C, zwaar bewolkt, droog, 1 Bft
12 september	23:20- 01:20	vliegroute, foerageergebied, paarverblijfplaats.	P. Twisk	16°C, zwaar bewolkt, droog, 4 Bft
30 september	22:20- 00:30	vliegroute, foerageergebied, paarverblijfplaats.	P. Twisk	14°C, zwaar bewolkt, droog, 2 Bft

Tijdens de veldbezoeken werd op grond van geluid en zicht geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingsfunctie (type: Pettersson D240x) werd de echolocatie die vleermuizen uitzenden hoorbaar gemaakt voor mensen. Daarnaast werd een batscanner (merk Elecon) gebruikt. Deze detector is gevoelig voor geluiden tussen 15 en 120 kHz en stelt zichzelf af op de luidst binnenkomende frequentie. De kans dat soorten gemist werden is daarmee redelijkerwijs uit te sluiten. Wanneer de soort op grond van frequentie, klank en ritme niet met zekerheid kon worden bepaald, werd een opname gemaakt met een extern opnameapparaat. Met behulp van het computerprogramma Batsound werden de opnamen nader geanalyseerd. Voor determinatie werd gebruik gemaakt van Barataud, 2015 en de grenswaarden in echolocatie van www.batecho.eu. Voor sociale geluiden van vleermuizen werd gebruik gemaakt van Middleton, 2014 en Pfalzer, 2002. Door daarnaast zoveel mogelijk visueel waar te nemen

werd de determinatie geverifieerd en werd het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld.

Gedurende het kraamseizoen (bezoek 11 juni) werd het bezoek vanaf twee uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst uitgevoerd. Gedurende het paarseizoen (bezoeken in september) werden de bezoeken vanaf twee uur na zonsondergang of later en tenminste een half uur na middernacht uitgevoerd. Het onderzoek werd postend en lopend uitgevoerd. Het plangebied en het omliggende gebied werden per bezoek tenminste vier keer doorkruist. Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden geschikt voor het inventariseren van vleermuizen.

2.2 Onderzoeksinspanning en methode deel Noord

In het noordelijke deel van het plangebied, het transformatorhuisje, werd een andere methode toegepast. De reden hiervoor is dat dit deel van het plangebied niet toegankelijk was op de tijden waarop het onderzoek met detectors uitgevoerd moest worden. Daarom is het onderzoek uitgevoerd in de vorm van een uitgebreide inspectie van het transformatorhuisje naar sporen van vleermuizen. In ruimten die regelmatig door vleermuizen gebruikt worden zijn altijd sporen in de vorm van uitwerpselen van vleermuizen te vinden, evenals direct rond de toegangsopeningen die de dieren gebruiken. Op plaatsen waar geen regen terecht komt blijven deze sporen minstens enkele maanden lang, en meestal jarenlang zichtbaar en herkenbaar. Deze methode geeft zodoende een minstens zo zorgvuldig en volledig beeld van aanwezigheid van vleermuizen als detectoronderzoek, mits het om een gebouw gaat dat nauwkeurig en volledig te inspecteren is.

Het onderzoek is uitgevoerd op 9 september 2019 met behulp van een ladder, een zaklamp, een spouw-endoscoop en een boormachine. Het gebouw heeft een plat dak en is een bouwlaag hoog. Alleen de spouw van het gebouw is bruikbaar voor vleermuizen als verblijfplaats. Met behulp van de endoscoop zijn alle open stootvoegen geïnspecteerd. Ook zijn in de buitenmuur op een hoogte van 30 cm en op een afstand van 1 meter gaten geboord van 10 mm diameter. Hierdoor kon de spouwruimte nagenoeg volledig gecontroleerd worden op sporen (uitwerpselen) van vleermuizen.

Figuur 2. Het transformatorhuisje in het noordelijke deel van het plangebied (situatie 21 november 2018) heeft een plat dak. Het is een gebouw dat via een nauwkeurige inspectie volledig te onderzoeken is op aanwezigheid van vleermuizen.

2.3 Volledigheid inventarisatie

Het onderzoek werd uitgevoerd volgens het Vleermuisprotocol 2017 zoals vastgesteld door Gegevensautoriteit Natuur in combinatie met uitgebreide kennis over de leefwijze van en ervaring met onderzoek naar vleermuizen. Het onderzoek bestond uit steekproeven. Hierdoor is niet uitgesloten dat soorten en functies die niet waargenomen werden op een ander tijdstip wél aanwezig zijn. Dit is acceptabel omdat de Wet natuurbescherming een initiatiefnemer vraagt te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methoden en inspanning is voldoende invulling gegeven aan artikel 1.11 (zorgplicht) van de Wet natuurbescherming. Wat betreft het onderhavige onderzoek heeft de initiatiefnemer gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

3. Resultaten

Het onderzoek leverde waarnemingen op van twee soorten vleermuizen, de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*). De resultaten worden hieronder verder besproken. Genoemde data betreffen 2019. Zie Bijlage 1 voor plattegronden met waarnemingen. De op de plattegronden weergegeven symbolen zijn cumulatief voor de uitgevoerde bezoeken en ronden en geven zodoende geen goede indruk van de aanwezige aantallen dieren.

3.1 Gewone Dwergvleermuis

Het plangebied en de omgeving ervan wordt door gewone dwergvleermuizen als foerageergebied gebruikt. Naar schatting werden per ronde tussen vijf en tien foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Gelet op de spreiding over het onderzochte deel is aannemelijk dat het plangebied geen essentieel foerageergebied betreft.

Op de ochtend van 11 juni werd een zwermende gewone dwergvleermuis waargenomen bij een gebouw ten oosten van het plangebied. Aangenomen mag worden dat zich hier een zomerverblijfplaats bevindt. Aanwezigheid van paarverblijven werd onderzocht door tijdens de ronden in september te letten op roepende (oftewel baltsende) dieren. Gewone dwergvleermuizen baltsen in vlucht waarbij dieren over tientallen meters heen en weer vliegen rond de paarverblijfplaatsen. De exacte locaties van die verblijfplaatsen zijn zodoende vaak alleen bij benadering aan te geven. Er werd op twaalf plaatsen in en rond het plangebied een roepend dier waargenomen. Drie van deze waarnemingen waren binnen het plangebied, waarvan een nabij de Fellenoordstraat en twee halverwege een lindelaan. De waarneming nabij de Fellenoordstraat betrof hoogstwaarschijnlijk een dier met een paarverblijfplaats ten noorden van het plangebied. De twee overige waarnemingen wekten ook sterk de indruk dat het om een dier ging met een paarverblijfplaats elders omdat het steeds om kort durende waarnemingen ging. Voorts waren twee van de waarnemingen nabij de hiervoor genoemde zomerverblijfplaats, zodat aannemelijk is dat dit tevens een paarverblijfplaats betreft. Vier van de waarnemingen waren nabij de Mark. Het is aannemelijk dat dit één dier betrof en dat dit dier een paarverblijfplaats heeft in een gebouw ten zuiden van de Mark. Bij de gebouwen die binnen het plangebied vallen en dicht bij de Mark staan werd geen baltsactiviteit waargenomen, zodat niet aannemelijk is dat daar de betreffende paarverblijfplaats aanwezig is. Twee waarnemingen tenslotte lagen ten westen van het plangebied en ook daarvan mag worden aangenomen dat de bijbehorende paarverblijfplaats(en) zich buiten het plangebied bevinden. Aangenomen mag dus worden dat er geen paarverblijfplaatsen binnen het plangebied aanwezig zijn. Ook in het transformatorhuisje werden geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van verblijfplaatsen.

3.2 Ruige dwergvleermuis

In totaal werd op zeven plaatsen in en rond het plangebied een foeragerende ruige dwergvleermuis waargenomen. Per ronde ging het naar schatting om een tot drie dieren. Gelet op het kleine aantal dieren dat binnen het plangebied foerageert en de ruime beschikbaarheid van foerageergebied in de omgeving mag worden aangenomen dat het plangebied geen essentieel foerageergebied is voor ruige dwergvleermuis.

Er werden geen verblijfplaatsen waargenomen of aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid daarvan.

3.3 Samenvatting resultaten

Binnen en in de directe omgeving van het plangebied foerageren vijf tot tien gewone dwergvleermuizen en een tot drie ruige dwergvleermuizen. Binnen het plangebied betreft dit geen essentiële functies.

Er werden geen verblijfplaatsen van gewone of ruige dwergvleermuis vastgesteld binnen het plangebied.

Aangenomen mag worden dat die niet aanwezig zijn. Er is wel tenminste een zomer- en paarverblijfplaats aanwezig van gewone dwergvleermuis in een gebouw op het zuidelijke deel van de voormalige Seeligkazerne. Dit ligt buiten het plangebied.

4. Toetsing aan de Wet natuurbescherming

4.1 Effectbepaling

Het plangebied en de omgeving ervan worden als foerageergebied gebruikt door vijf tot tien gewone dwergvleermuizen en een tot drie ruige dwergvleermuizen. Gelet op het relatief geringe aantal dieren dat binnen het plangebied foerageert en de ruime beschikbaarheid van alternatief foerageergebied mag worden aangenomen dat dit geen essentiële functie betreft. Van de ingreep is zodoende geen negatief effect te verwachten op foerageermogelijkheden van gewone en ruige dwergvleermuis. Na afloop van de ingreep is te verwachten dat de foerageermogelijkheden tenminste gelijk, en mogelijk verbeterd zijn ten opzichte van de situatie voor de ingreep.

Er werden geen zomer- of paarverblijfplaatsen waargenomen binnen het plangebied. Aangenomen mag worden dat deze niet in het plangebied aanwezig zijn.

4.2 Toetsing Wet natuurbescherming

Van de ingreep zijn geen negatieve effecten te verwachten op de functie foerageergebied voor gewone en ruige dwergvleermuis. Andere functies voor genoemde soorten zijn niet binnen het plangebied aanwezig. Op basis van de eerder uitgevoerd quickscan en het vleermuisonderzoek (Twisk, 2018) mag worden aangenomen dat andere functies voor vleermuizen niet in het plangebied aanwezig zijn. Ten aanzien vleermuizen heeft de ingreep geen negatieve invloed en wordt de Wet natuurbescherming niet overtreden.

5. Conclusies

Algemeen

- Het onderzoek heeft plaatsgevonden volgens het Vleermuisprotocol 2017 en op basis van ruime ervaring op het gebied van onderzoek naar vleermuizen, waardoor gesteld kan worden dat het plangebied afdoende is geïnventariseerd.

Resultaten

- Het plangebied fungeert als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Gelet op het relatief geringe aantal foeragerende dieren binnen het plangebied en de ruime beschikbaarheid van vervangend foerageergebied in de directe omgeving mag worden aangenomen dat dit geen essentiële functie betreft.
- In het plangebied zijn geen zomer- of paarverblijfplaatsen aanwezig.
- Op basis van eerder onderzoek (Twisk, 2018) is ook de aanwezigheid van andere functies voor vleermuizen uit te sluiten.

Toetsing

- Ten aanzien van vleermuizen leidt uitvoering van ingreep niet tot overtreding van de Wet natuurbescherming.

6. Bronnen

6.1 Literatuur

- Barataut, M., 2015. Acoustic Ecology of European Bats. Species Identification, Study of their Habitats and Foraging Behaviour. Biotope, Mèze. Muséum national d'Histoire naturelle, Paris [Inventaires et biodiversité series].
- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters, J.C. Buys, 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-West Afrika. Tirion Natuur.
- Middleton, N., A. Froud & K. French. (2014) Social Calls of the Bats of Britain and Ireland. Pelagic Publishing, Exeter.
- Pfalzer, G., 2002. Inter- und intraspezifische Variabilität der Soziallaute. Fachbereich Biologie der Universität Kaiserslautern.
- Sachteleben, J. & O. von Helversen, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*Pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. In: Acta Chiropterologica 8(2): 391-401.
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging, 2017. Vleermuisprotocol 2017, maart 2017. [<http://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>. (20-11-2019)].

6.2 Websites

- www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/
- www.batecho.eu
- www.telmee.nl
- www.vleermuis.net
- www.waarneming.nl
- <https://www.verspreidingsatlas.nl/>
- www.zoogdiervereniging.nl
- <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2019-01-01>

6.3 Project gerelateerde bronnen

- Twisk, P.T., 2018. Ecologische quickscan en vleermuisonderzoek Nieuwe Mark. In het kader van de Wet natuurbescherming. Rapport RA18251-01, Regelink Ecologie & Landschap, Wageningen.

Bijlage 1. Waarnemingskaarten

KAART 1. Gewone dwergvleermuis

Legenda

Plangebied

Waarnemingen

Waarnemingen (punt)

Vleermuizen

Gewone dwergvleermuis

Foeragerend

Roepend

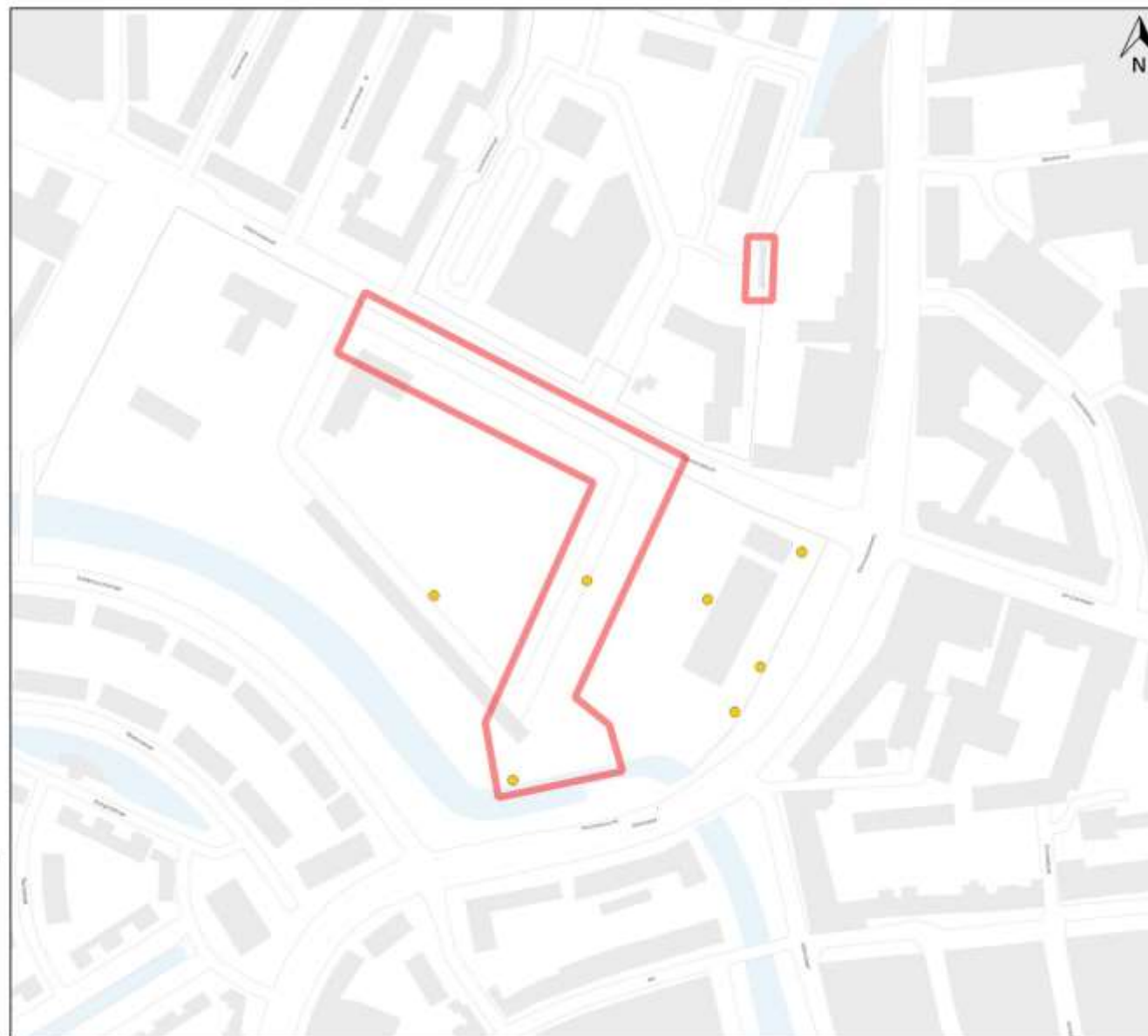
Zomerverblijfpl. in gebouw

KAART 2. Ruige dwergvleermuis

Legenda

- Plangebied
- Waarnemingen (punt)
 - Vleermuizen
 - Ruige dwergvleermuis
 - Foeragerend

Opdrachtgever: Gemeente Breda
 Projectnummer: 19224
 Datum: 02.11.2019

Regelink
 Ecologie & Landschap

0 30 60 90 120 m

Bijlage 2. Wet natuurbescherming

Algemeen

Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. Deze wet is de Nederlandse implementatie van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn, aangevuld met nationale bepalingen. De Wet natuurbescherming vervangt de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De Wet natuurbescherming kent drie pijlers, namelijk:

- bescherming van Natura 2000-gebieden,
- bescherming van soorten,
- bescherming van houtopstanden.

Daarnaast is er een belangrijke plaats ingeruimd voor de zorgplicht (artikel 1.11). Vanuit deze zorgplicht moeten handelingen achterwege blijven waarvan men kan vermoeden zij nadelige gevolgen kunnen hebben voor beschermde gebieden of soorten.

In dit hoofdstuk volgt een eenvoudige weergave van de essentie van de Wet natuurbescherming, voor zover deze betrekking heeft op ruimtelijke ontwikkelingen en festiviteiten. Verbodsartikelen worden voor de leesbaarheid vereenvoudigd weergegeven. Raadpleeg voor de exacte formulering de wetstekst (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2016-34.html>).

Bescherming Natura 2000-gebieden

Vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn hebben de lidstaten de verplichting om speciale beschermingszones aan te wijzen. Deze speciale beschermingszones heten Natura 2000-gebieden. Elk Natura 2000-gebied heeft instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van:

- leefgebieden voor vogelsoorten, voor zover nodig voor de uitvoering van de Vogelrichtlijn, en/of
- natuurlijke habitats en de habitats van soorten, voor zover nodig voor de uitvoering van de Habitatrichtlijn.

Verboden (volgens artikel 2.7, lid 2) is elke activiteit (in de wet: project of handeling) zowel binnen als buiten een Natura 2000-gebied die, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen:

- de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of,
- een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

De activiteit kan alleen doorgang vinden als Gedeputeerde Staten van de provincie waarin de activiteit plaatsvindt een vergunning verlenen. Voor diverse werkzaamheden in nationaal belang (zoals werkzaamheden rond de hoofdspoorwegen) is de minister van Economische Zaken bevoegd gezag.

Bescherming van soorten

De Wet natuurbescherming kent drie beschermingsregimes:

- beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn,
- beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn,
- beschermingsregime andere soorten.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Onder het beschermingsregime Vogelrichtlijn vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels. Op basis van artikel 3.1 is het verboden om:

1. opzettelijk vogels te doden of te vangen;
2. opzettelijk vogelnesten, -rustplaatsen en -eieren te vernielen of te beschadigen of vogelnesten weg te nemen;
3. eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
4. opzettelijk vogels te storen.

Het verbod om vogels opzettelijk te storen geldt niet wanneer dit niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Bij werkzaamheden in het broedseizoen kan het verlaten van nesten als gevolg van verstoring leiden tot het indirect doden van dieren of het aantasten van de functionaliteit van nesten en dus tot een overtreding van artikel 3.1, lid 1 en 2.

De vogelsoorten die jaar op jaar gebruik maken van hetzelfde nest zijn verdeeld over vier categorieën waarvan de nesten een jaarronde bescherming genieten. Ook is er een vijfde categorie van vogels waarvan een inventarisatie van de nesten gewenst kan zijn.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Onder het beschermingsregime Habitatrichtlijn vallen alle dieren uit:

- de Habitatrichtlijn, bijlage IV, onderdeel a,
- het Verdrag van Bern, bijlage II,
- het Verdrag van Bonn, bijlage I,

en alle planten uit:

- de Habitatrichtlijn, bijlage IV, onderdeel b,
- het Verdrag van Bern, bijlage I.

Volgend artikel 3.5 is het verboden om, voor zover het soorten betreft uit bovenstaande bijlagen:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. opzettelijk dieren te verstoren;
3. opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen;
4. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
5. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

In de genoemde bijlagen van de verdragen van Bern en Bonn staan ook diverse vogelsoorten genoemd. Dit betekent dat voor deze soorten het (ver)storen ook verboden is wanneer dit geen effect heeft op de instandhouding van de betreffende soort.

Beschermingsregime andere (nationale) soorten

Onder het 'beschermingsregime andere soorten' vallen een aantal soorten waarvoor er geen Europese verplichting ligt tot bescherming. Nederland geeft zo uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om de staat van instandhouding van dier- en plantensoorten te beschermen.

Volgens artikel 3.10. is het verboden om, voor zover het soorten uit deze lijst betreft:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen;

2. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
3. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Onder dit beschermingsregime vallen ook een groot aantal zeer algemene zoogdieren en amfibieën. Een groot deel van deze algemene soorten zijn door de provincies en het ministerie van EZ voor ruimtelijke ontwikkelingen vrijgesteld van de Wet natuurbescherming.

Ontheffing en vrijstellingen

Ontheffingen worden verleend door de Minister van Economische zaken of Gedeputeerde Staten, en geven een initiatiefnemer de mogelijkheid om onder voorwaarden de wet te overtreden. Vrijstellingen worden gegeven door de Minister van Economische zaken of Provinciale Staten en beschrijven handelingen en situaties waarin de wet niet van toepassing is.

Ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen of het verkrijgen van een vrijstelling kan alleen wanneer er:

- geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- geen negatief effect is op de staat van instandhouding van de soort;
- en er voldaan is aan de in de wet genoemde belangen (artikel 3.3, lid 4b, artikel 3.8, lid 5b en artikel 3.10, lid 2).

Voor het beschermingsregime overige soorten is het voldoende als er voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang.

Bescherming van houtopstanden

Een houtopstand beslaat een oppervlakte van 10 are of meer, of bestaat uit een rijbeplanting van meer dan twintig bomen, gerekend over het totaal aantal rijen.

Volgens artikel 4.2 vallen buiten de bescherming houtopstanden:

- houtopstanden binnen door de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom houtopstanden;
- houtopstanden op erven of in tuinen en fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen bedoeld als kerstbomen en niet ouder dan twintig jaar en kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande wegbepantingen, beplantingen langs waterwegen en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa en die:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid bestaande uit een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter;
 - zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Volgens artikel 4.2 is het verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen zonder daar melding van te doen bij Gedeputeerde Staten. Dit geldt niet voor het periodiek vellen van griend- of hakhout. Binnen drie jaar moet het gevelde deel weer zijn herplant.

Vrijstellingen gelden er wanneer het vellen gebeurt middels een goedgekeurde gedragscode of de werkzaamheden voortvloeien uit instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden of nodig zijn voor aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen.

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS)) bestaat uit planologisch beschermde gebieden die zijn aangewezen om ecologische verbindingen te realiseren tussen belangrijke natuurgebieden. Deze natuurgebieden en de verbindingen daartussen vormen samen een ecologisch netwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN mogen niet door een ingreep worden aangetast. Alle (mogelijke) effecten van een voorgenomen ingreep moeten daarop dan ook worden getoetst. De provincie waarbinnen het plangebied valt geeft invulling aan het NNN en is daartoe het bevoegd gezag. Voor meer informatie over het NNN en het toetsingskader zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/natuurnetwerk-nederland>.

Wet dieren

De Wet natuurbescherming kent geen verbod op het verwonden van dieren. Dit is namelijk al verboden in de Wet dieren. Volgens artikel 2.1 van de Wet dieren, eerste lid, is het namelijk verboden om:

- zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van het dier te benadelen.

De Wet dieren kent een ontheffingsmogelijkheid, maar alleen als het belang van het welzijn van dieren zich er niet tegen verzet. Een ontheffing is niet nodig wanneer vaststaat dat het mogelijk verwonden van dieren een 'redelijk doel' dient, of 'noodzakelijk' is. In deze rapportage wordt niet getoetst aan de Wet dieren.